

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 października 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Igor Zgoliński (przewodniczący)

SSN Marek Motuk

SSN Adam Roch (sprawozdawca)

w sprawie **P. C.**

skazanego za przestępstwo z art. 286 § 1 k.k. i inne

po rozpoznaniu w Izbie Karnej

na posiedzeniu, w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w dniu 29 października 2025 r.

kasacji wniesionej przez Prokuratora Generalnego na niekorzyść skazanego

od prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego Poznań-Grunwald i Jeżyce w

Poznaniu z dnia 8 lipca 2025 r., sygn. akt III K 170/25

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje do ponownego
rozpoznania Sądowi Rejonowemu Poznań-Grunwald i Jeżyce w
Poznaniu.**

Marek Motuk

Igor Zgoliński

Adam Roch

UZASADNIENIE

P. C. został oskarżony o to, że:

1. 20 stycznia 2022 r. do 24 lutego 2022 r. w P., działając w krótkich odstępach czasu, z góry powziętym zamiarem, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej oraz wykorzystując dane osobowe A. K. ;
1. 20 stycznia 2022 r. zawarł umowę pożyczki gotówkowej w kwocie 9.700 zł z Bank SA nr [...] na dane A. K. ,
2. 24 lutego 2022 r. zawarł umowę pożyczki gotówkowej w kwocie 18.180,66 zł z Bank SA nr [...] na dane A. K.,

czym doprowadził bank do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w postaci pieniędzy w ww. kwotach wprowadzając w błąd co do faktycznego pożyczkobiorcy oraz wyrządzając A. K. szkodę majątkową, tj. o przestępstwo z art. 190a § 2 k.k. i art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k.;

3. 12 grudnia 2022 r. w P., działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej oraz wykorzystując dane osobowe A. K., zawarł umowę pożyczki gotówkowej w kwocie 3.000 zł z P. SA nr [...] na dane A. K., czym doprowadził pożyczkodawcę do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w postaci pieniędzy w ww. kwocie wprowadzając w błąd co do faktycznego pożyczkobiorcy oraz wyrządzając A. K. szkodę majątkową, tj. o przestępstwo z art. 190a § 2 k.k. i art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.

Wyrokiem z dnia 8 lipca 2025 roku, sygn. akt III K 170/25, Sąd Rejonowy Poznań-Grunwald i Jeżyce w Poznaniu, uwzględniając wniosek w trybie art. 387 § 1 k.p.k.:

1. uznał oskarżonego P. C. winnym zarzucanego mu w pkt. 1 czynu z art. 190a § 2 k.k. i art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k. i za to na podstawie art. 190a § 2 k.k. i art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. w zw. z art. 57b k.k. i wymierzył mu karę 1 roku pozbawienia wolności oraz na podstawie art. 33 § 2 k.k. karę 100 stawek dziennych grzywny po 25 złotych każda;
2. uznał oskarżonego P. C. winnym zarzucanego mu w pkt. 2 czynu z art. 190a § 2 k.k. i art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i za to na podstawie art. 190a

§ 2 k.k. i art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. i wymierzył mu karę 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz na podstawie art. 33 § 2 k.k. karę 100 stawek dziennych grzywny po 25 złotych każda;

3. na podstawie art. 85 § 1 k.k. w zw. z art. 86 § 1 k.k. połączył wymierzone kary pozbawienia wolności i wymierzył karę łączną w wymiarze 1 roku, a następnie na podstawie art. 69 § 1 i 2 k.k. w zw. z art. 70 § 1 k.k. zawiesił wykonanie tak określonej kary łącznej pozbawienia wolności na okres próby wynoszący 3 lata;
4. na podstawie art. 72 § 2 k.k. zobowiązał oskarżonego P. C. do naprawienia wyrządzonej przestępstwami szkody w całości poprzez zapłatę na rzecz Banku SA kwoty 27.880,66 złotych oraz kwoty 3.000 złotych na rzecz P. SA;
5. na podstawie art. 85 § 1 k.k. w zw. z art. 86 § 1 i 2 k.k. połączył orzeczone w punkcie 1 i 2 wyroku kary grzywny i wymierzył karę łączną 200 stawek dziennych grzywny po 25 złotych każda.

Kasację od powyższego rozstrzygnięcia na niekorzyść oskarżonego wniósł Prokurator Generalny, zarzucając rażące i mające istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenie przepisów prawa karnego procesowego, a mianowicie art. 387 § 1, 2 i 3 k.p.k., poprzez niezasadne uwzględnienie wadliwego wniosku oskarżonego P. C. o skazanie go bez przeprowadzenia postępowania dowodowego i wydanie wyroku skazującego za czyny popełnione w okresie od 20 stycznia 2022 r. do 24 lutego 2022 r. oraz w dniu 12 grudnia 2022 r., kwalifikowane m. in. z art. 190a § 2 k.k. i art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. pomimo, iż:

1. wniosek oskarżonego w zakresie wymierzenia w miejsce orzeczonych kar jednostkowych 1 roku pozbawienia wolności oraz 6 miesięcy pozbawienia wolności kary łącznej 1 roku pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 3 lat próby, został sformułowany z naruszeniem dyspozycji art. 86 § 1 k.k., który stanowi m. in., że sąd wymierza karę łączną w granicach powyżej najwyższej z kar wymierzonych za poszczególne przestępstwa do ich sumy, co skutkowało wydaniem zaskarżonego wyroku z rażącą i mającą istotny wpływ na jego treść obrazą

powołanego przepisu prawa karnego materialnego, a mianowicie art. 86 § 1 k.k., w związku z orzeczeniem kary łącznej poniżej dolnej granicy, a to w wymiarze równym najwyższej z wymierzonych kar, gdzie w odniesieniu do prawidłowo ukształtowanej kary łącznej, czyli w wymiarze nie niższym niż 1 rok i 1 miesiąc pozbawienia wolności, niemożliwym byłoby zarazem zastosowanie wobec oskarżonego, na podstawie art. 69 § 1 k.k., dobrodziejstwa warunkowego zawieszenia wykonania tejże kary łącznej,

2. wniosek oskarżonego w zakresie zastosowania instytucji warunkowego zawieszenia wykonania kary łącznej pozbawienia wolności został sformułowany z naruszeniem dyspozycji art. 72 § 1 k.k., albowiem nie zawierał propozycji orzeczenia środka probacyjnego, co skutkowało wydaniem zaskarżonego wyroku z rażącą i mającą istotny wpływ na jego treść obrazą powołanego przepisu prawa karnego materialnego, a mianowicie art. 72 § 1 k.k., polegającą na zaniechaniu nałożenia na P. C. jakiegokolwiek z obowiązków probacyjnych wymienionych w tym przepisie, do czego zgodnie z jego brzmieniem sąd rejonowy był zobowiązany wymierzając wymienionemu karę 1 roku pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 3 lat próby oraz wymierzając mu na podstawie art. 33 § 2 k.k. jednostkowe kary grzywnien, a następnie w ich miejsce łączną karę grzywny, bez jednoczesnego orzeczenia jakiegokolwiek środka karnego,
3. budziły wątpliwości okoliczności związane z wysokością szkody istniejącej w dacie orzekania w mieniu pokrzywdzonych banków, do naprawienia której oskarżony został – w pkt 4 wyroku – zobowiązany na podstawie art. 72 § 2 k.k. poprzez zapłatę na rzecz Banku S.A. łącznej kwoty 27.880,66 złotych, stanowiącej sumę pożyczek gotówkowych wypłaconych w kwotach: 9.700,00 złotych i 18.180,66 złotych oraz na rzecz P. S.A. kwoty 3.000 złotych, podczas gdy ze zgromadzonego materiału dowodowego wynikało w szczególności, że pożyczka w kwocie 9.700,00 złotych, udzielona przez Bank S.A., została w dniu 24 lutego 2022 r. całkowicie spłacona środkami z następnej pożyczki opiewającej na kwotę 18.180,66 złotych.

Podnosząc powyższy zarzut Prokurator Generalny wniosł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Kasacja Prokuratora Generalnego okazała się oczywiście zasadna, co umożliwiło jej rozpoznanie na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

W niniejszej sprawie doszło do rażącego naruszenia prawa, opisanego w zarzucie kasacyjnym, które to naruszenie miało istotny wpływ na treść wyroku. Przypomnieć trzeba, że złożenie wniosku w trybie art. 387 § 1 k.p.k. nie obliguje sądu do jego automatycznego uwzględnienia. Złożony w tym trybie wniosek, mimo braku sprzeciwu ze strony prokuratora i pokrzywdzonego, nie wiąże sądu, gdyż ten może stwierdzić, że w sprawie nie zachodzą w ogóle przesłanki do skazania oskarżonego bez przeprowadzenia rozprawy, bądź też warunki w nim określone nie odpowiadają prawu. Sąd powinien zatem dokonać kontroli wniosku w zakresie spełnienia wszystkich warunków jego dopuszczalności, w szczególności przeanalizować czy zaproponowana przez oskarżonego kara i inne środki prawnej reakcji odpowiadają wymaganym przez prawo materialne sankcjom. W sytuacji, w której treść wniosku tychże regulacji nie respektuje, niewątpliwym obowiązkiem sądu jest bądź to uzależnienie swojej decyzji o uwzględnieniu tego wniosku od dokonania w nim zmiany konwalidującej dostrzeżoną jego wadliwość (art. 387 § 3 k.p.k.), bądź też rozpoznanie w dalszym ciągu sprawy na zasadach ogólnych (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2021 r., IV KK 336/20; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 marca 2020 r., III KK 124/19).

W niniejszej sprawie Sąd Rejonowy Poznań-Grunwald i Jeżyce w Poznaniu nie zrealizował ciężących na nim obowiązków związanych z procedowaniem w trybie art. 387 k.p.k. Doprowadziło to do uwzględnienia wniosku i wydania wyroku dotkniętego istotnymi wadami. Słusznie Prokurator Generalny wskazuje, iż wymierzona w punkcie 3 zaskarżonego wyroku kara łączna pozbawienia wolności ukształtowana została z rażącą obrazą art. 86 § 1 k.k. Literalne brzmienie tego przepisu nie pozostawia wątpliwości, że sąd uprawniony jest do wymierzenia kary łącznej w granicach powyżej najwyższej z kar wymierzonych za poszczególne przestępstwa do ich sumy. Powoduje to, że w realiach niniejszej sprawy sąd mógł

wymierzyć karę łączną pozbawienia wolności w przedziale oscylującym od 1 roku i 1 miesiąca do 1 roku i 6 miesięcy. Tymczasem w punkcie 3 zaskarżonego wyroku sąd wymierzył oskarżonemu karę łączną 1 roku pozbawienia wolności, a zatem karę nieprzekraczającą najwyższej z kar jednostkowych wymierzonych za poszczególne przestępstwa. W judykaturze nie budzi wątpliwości, że wymierzenie kary łącznej z niedochowaniem warunków określonych w art. 86 § 1 k.k., tj. poniżej lub powyżej określonych tam ram, stanowi rażące naruszenie prawa materialnego i zawsze ma, w rozumieniu art. 523 § 1 k.p.k., istotny wpływ na treść orzeczenia, albowiem w takiej sytuacji skazany ponosi dolegliwość inną niż została przewidziana w ustawie, tj. zbyt łagodną albo zbyt surową (zob. m. in. wyrok SN z dnia 9 listopada 2022 r., V KK 317/22; wyrok SN z dnia 13 października 2016 r., IV KK 176/16). Stwierdzenie w postępowaniu kasacyjnym, że orzeczenie obarczone jest tego rodzaju uchybieniem skutkuje zatem koniecznością jego uchylenia (wyrok SN z dnia 16 kwietnia 2025 r., II KK 572/24, LEX nr 3850648).

W realiach niniejszej sprawy powyższe uchybienie było tym bardziej doniosłe, że niosło za sobą dalsze materialne konsekwencje. Ukształtowanie kary łącznej w prawidłowych granicach, tj. od 1 roku i 1 miesiąca do 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności uniemożliwiało wszak możliwość warunkowego zawieszenia jej wykonania. Wobec jednoznacznej dyspozycji art. 69 § 1 k.k. warunkowe zawieszenie wykonania kary pozbawienia wolności możliwe jest w wymiarze nieprzekraczającym roku. Tym samym, przy prawidłowym zastosowaniu prawa materialnego – nawet przy najniższym możliwym wymiarze kary łącznej – nie było możliwe warunkowe zawieszenie jej wykonania.

Niezależnie od powyższego, decyzja o warunkowym zawieszeniu wykonania kary łącznej pozbawienia wolności, przy braku orzeczenia środka karnego, implikowała po stronie sądu konieczność orzeczenia przynajmniej jednego z obowiązków probacyjnych wymienionych w art. 72 § 1 pkt 1-8 k.k., do czego obliguje treść art. 72 § 1 k.k. Brak orzeczenia takiego obowiązku jest kolejnym rażącym i mającym istotny wpływ na treść wyroku naruszeniem przepisu prawa materialnego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 grudnia 2018 r., III KK 540/17, LEX nr 2604264).

Słusznie Prokurator Generalny podnosi także, że w sprawie istniały również okoliczności stawiające w wątpliwość kwestie dotyczące wysokości szkody istniejącej po stronie pokrzywdzonych banków, co winno zostać wyjaśnione przez sąd przed rozpoznaniem wniosku P. C. o dobrowolne poddanie się karze. Lektura akt postępowania wskazuje, że oskarżony P. C. wykorzystując dane osobowe A. K. zawarł z Bankiem S.A. dwie umowy pożyczek gotówkowych, tj. w dniu 20 stycznia 2022 r. umowę nr [...] na kwotę 9.700 złotych (k. 107-111 akt sprawy) oraz w dniu 24 lutego 2022 r. umowę nr [...] na kwotę 18.180,66 złotych. Nadto, w dniu 12 grudnia 2022 r. P. C. zawarł z P. S.A. umowę pożyczki gotówkowej nr [...] opiewającą na kwotę 3.000 złotych (k. 145-149 akt sprawy). Z pisma pełnomocnika Banku S.A. z dnia 5 lutego 2025 r. (k. 206 akt sprawy) oraz zestawienia transakcji (k. 207, 208-209 akt sprawy) wynika, że umowa pożyczki nr [...], opiewająca na kwotę 9.700 złotych, została całkowicie spłacona w dniu 24 lutego 2022 r. środkami z pożyczki nr [...] (k. 206 akt sprawy), zaś suma pozostałego do spłaty kapitału z tytułu pożyczki o nr [...] wynosiła 18.446,22 złotych. Wyjaśniając w postępowaniu przygotowawczym P. C. wskazał, że częściowo uregulował zaciągnięte pożyczki, jednak nie wie, ile spłacił, ponieważ nie ma dostępu do dokumentacji (k. 199-200 akt sprawy). Wyjaśnienia te oskarżony podtrzymał w toku rozprawy głównej w dniu 8 lipca 2025 r. (k. 250-252 akt sprawy). Powyżej wykazane kwestie rodziły wątpliwości co do rzeczywistych kwot pozostałych do spłaty z tytułu zaciągniętych przez P. C. pożyczek gotówkowych. Wątpliwości te sąd zbagatelizował, co jedynie wzmacnia przekonanie o niezasadnym uwzględnieniu złożonego w trybie art. 387 § 1 k.p.k. wniosku.

Reasumując stwierdzić trzeba, że uwzględniając wysoce wadliwy wniosek oskarżonego o dobrowolne poddanie się karze, sąd naruszył art. 387 § 1-3 k.p.k., nakładający nań obowiązek kontroli treści wniosku złożonego przez stronę. W rezultacie, wyrok zapadł z rażącym naruszeniem przepisów prawa i procesowego, co miało istotny wpływ na jego treść. W tym stanie rzeczy zaskarżony wyrok należało uchylić w całości i sprawę przekazać Sądowi Rejonowemu Poznań-Grunwald i Jeżyce w Poznaniu do ponownego rozpoznania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 czerwca 2023 r., IV KK 44/23, LEX nr 3601229). Sąd ten, procedując prawidłowo, w razie procedowania w trybie art. 387 § 1 k.p.k. powinien uzależnić uwzględnienie złożonego wniosku od jego modyfikacji w sposób, który umożliwi jego

uwzględnienie jako zgodnego z przepisami prawa. Dopiero ewentualnie osiągnięcie porozumienia w tej kwestii, przy spełnieniu pozostałych przesłanek dobrowolnego poddania się karze, otworzy drogę do uwzględnienia wniosku oskarżonego. Przy braku modyfikacji wniosku tak, by odpowiadał on prawu materialnemu, sąd rozpozna sprawę na zasadach ogólnych.

Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd Najwyższy orzekł jak na wstępie.

[J.J.]

[r.g.]

Marek Motuk

Igor Zgoliński

Adam Roch